

Krystyn Jerzy Zieliński (1929-2007). Mistrz malarstwa, grafiki i rysunku

Krystyn Zieliński urodził się 29 listopada 1929 r. w Szczebletowie na Kujawach w średniozamożnej rodzinie ziemiańskiej. Był synem Zbigniewa i Florentyny z domu Głowackiej. W latach 40. XX w. uczęszczał do gimnazjum, a w 1950 r. otrzymał świadectwo dojrzałości po ukończeniu Liceum Ziemi Kujawskiej we Włocławku.

W 1954 r. ukończył Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych w Łodzi (obecnie Akademia Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego). Po zakończeniu studiów pozostał na uczelni i został zatrudniony na stanowisku asystenta. Pracował tam do 2000 r., przechodząc wszystkie etapy drogi naukowej, od stanowiska asystenta, starszego asystenta, adiunkta, docenta, profesora nadzwyczajnego do profesora zwyczajnego. W 1965 r. uzyskał kwalifikacje I stopnia w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, natomiast w 1971 r. kwalifikacje II stopnia w tej samej uczelni. W 1984 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego sztuk plastycznych. 2 lipca 1990 r. odebrał z rąk prezydenta RP – Wojciecha Jaruzelskiego – tytuł naukowy profesora zwyczajnego sztuk plastycznych.

W Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi był kierownikiem Pracowni Kompozycji (1965-1971), prodziekanem Wydziału Tkaniny (1969-1971), prorektorem (1971-1975). W latach 1978-1981 był dziekanem Wydziału Malarstwa i Grafiki. W roku 1981 został pierwszym rektorem tejże uczelni wybranym na to stanowisko jednogłośnie w pierwszych demokratycznych wyborach i był nim przez

następne dwie kadencje – do 1987 r. Po zakończeniu zaszczytnych funkcji rektorskich w tym samym roku (1987) został kierownikiem Katedry Kształcenia Ogólnoplastycznego i Pracowni Malarstwa w Wydziale Edukacji Wizualnej.

Pracował także na innych uczelniach. W 1995 r. objął obowiązki rektora Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, gdzie prowadził wykłady i ćwiczenia z zakresu działań twórczych w odniesieniu do twórczości umyślnej.

Od roku akademickiego 1998/99 prof. Krystyn J. Zieliński związał się z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu. Pracował w Zakładzie Rzeźby Specjalizacyjnej Instytutu Artystycznego w Wydziale Sztuk Pięknych UMK (do 2004 r.). Był członkiem zespołu, który w 2003 r. otrzymał grant na doskonalenie programu nauczania kompozycji. Na-

tomiast rezultaty uzyskane podczas zajęć ze studentami, prowadzonych w oparciu o wykonaną w ramach grantu aparaturę i zakupiony sprzęt, miały uatrakcyjnić problematykę opracowywanego przez profesora podręcznika o roboczym tytule „Kompozycja”. Prowadził zajęcia dydaktyczne z przedmiotu „Kompozycja” dla studentów na kierunku rzeźba i malarstwo. Jego duża wiedza i doświadczenie dydaktyczne przyczyniały się do wysokiego poziomu zajęć. Był cenionym recenzentem przewodów kwalifikacyjnych i profesorskich. Poza tym nawiązał współpracę naukowo-artystyczną Wydziału Sztuk Pięknych UMK z liczącymi się w Polsce uczelniami artystycznymi i uniwersytetami, które prowadziły kształcenie o podobnym profilu.

Po ukończeniu studiów, w 1955 r. podczas X Wystawy Okręgu Łódzkiego Związku Polskich Artystów Plastyków, zadebiutował jako malarz i grafik. W początkowym okresie twórczości należał do awangardowej grupy artystycznej „Pięte Koło”, później związał się z Grupą „Nowa Linia”, która od 1959 r. działała przy Związku Literatów Polskich w Łodzi.

Zajmował się malarstwem, grafiką, rysunkiem, rzeźbą, twórczością z pogranicza plastyki i muzyki. Dążył w swej twórczości do minimalistycznego używania środków wyrazu, wyróżniał się zamiłowaniem do eksperymentu. Był jednym z prekursorów w dziedzinie określanej jako sztuka materii. W ostatnich latach życia tworzył kamienne obrazy łączone z metalem, które powstały z myślą o dzieciach niewidomych. W swym zapisie zawierają słowo Sztuka przy użyciu alfabetu Braille'a. Krystyn Zieliński pozostawił duży dorobek twórczy: liczne obrazy, m.in. metalowe reliefy, jak i prace malowane akrylem, collage z czerpanego papieru oraz dzieła z kamienia i metalu, a także rysunki. W swojej twórczości wpisał się w nurt sztuki konceptualnej oraz konstruktywistycznej.

Swoje prace prezentował na prestiżowych wystawach w kraju i za granicą, m.in.: w 1999 r. w Galerii ASP w Łodzi „Krystyn Zieliński – malarstwo”, w 2000 r. „Wybór prac malarskich z lat 1993-1998” w Galerii 9.39 w Toruniu oraz „Forma i rygor – łódzkie środowisko artystyczne XX wieku” w Galerii w Poznaniu. Był wielokrotnie nagradzany i wyróżniany w konkursach plastycznych i na wystawach.

Był m.in. członkiem Rady Wyższego Szkolnictwa Artystycznego (1987-1990) i Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (1988-1989). W latach 1990-1998 pełnił funkcję wiceprzewodniczącego Komitetu Polskiego International Society for Education through Art (Międzynarodowe Stowarzyszenie Wychowania przez Sztukę – INSEA), a w 1990 r. przewodniczącego Rady Wyższego Szkolnictwa Artystycznego oraz Sekcji Szkół Artystycznych Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego.

Krystyn Zieliński był też laureatem wielu odznaczeń i nagród państwowych. Otrzymał m.in: nagrodę Ministra Kultury i Sztuki za dokonania twórcze, dydaktyczne i wychowawcze (1971, 1974, 1982, 1987, 1992, 1997), nagrodę Ministra Edukacji Narodowej za wkład pracy i zaangażowanie w działalność Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (1993, 1996, 1998, 1999), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej. Wyróżniony był także licznymi nagrodami Rektora za działalność dydaktyczną i organizacyjną w latach 1975, 1986, 1989, 1991, 1994. Pośmiertnie uhonorowany został Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” za szczególne osiągnięcia w twórczości artystycznej i pedagogicznej.

Prace artysty można odnaleźć m.in. w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Poznaniu, Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, ale też w Mondriaanhuis w Amersfoort w Holandii, Grabowski Gallery w Londynie, Sveagalleriet w Sztokholmie oraz w kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą.

Zmarł 30 kwietnia 2007 r. w Łodzi i został pochowany, 8 maja, na cmentarzu na Zarzewie przy ul. Lodowej.

W styczniu 2010 r. w Muzeum Miasta Łodzi odbyła się wystawa monograficzna poświęcona twórczości artysty, zatytułowana „Krystyn Zieliński – artysta dwóch opcji”, która miała charakter retrospektywny. Przedstawiona została na niej twórczość profesora poczynając od lat pięćdziesiątych do ostatnich jego dzieł. Ekspozycję tworzyły prace zgromadzone w wielu muzeach w Polsce: Muzeach Narodowych (w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu), Muzeum Architektury we Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum w Koszalinie,

Muzeum Okręgowym w Bydgoszczy, Muzeum Lubelskim w Lublinie oraz Muzeum Miasta Łodzi, Miejskiej Galerii Sztuki w Łodzi, a także z kolekcji prof. Marii Zielińskiej, żony artysty, oraz rodziny i osób prywatnych. Oprócz wystawy Muzeum zebrało spuściznę prof. Krystyna Zielińskiego, jego prace naukowo-badawcze wraz z kalendarium twórczości i bibliografią w katalogu, w którym dokładnie skatalogowano i sfotografowano twórczość tej wybitnej postaci powojennej, awangardowej sztuki polskiej.

Bibliografia: Akta osobowe Krystyna Zielińskiego, AUMK, sygn. K-101/54; Akta osobowe Krystyna Zielińskiego, AUMK, sygn. IAr-6/43; *Instytut Artystyczny. Wydział Sztuk Pięknych. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu*, Toruń 1999, s. 49, 50; *Skład osobowy [pracowników] Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*, Toruń 1999, s. 137, 141; *Skład osobowy [pracowników] Uniwersytetu Mikołaja Kopernika*, Toruń 2003, s. 157, 162; *Pracownicy nauki i dydaktyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika 1945-2004. Materiały do biografii*, pod red. S. Kalembki, Toruń 2006, s. 786; A. Mosingiewicz, *Droga nowej sztuki*, Głos Uczelni, 2008, nr 4, s. 26; *Sztuka ładu i odpowiedzialności. Krystyn Zieliński (1929-2007)*, archiwum.uml.lodz.pl › get.pdf

Bożena Kierzkowska (Toruń)